

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus VII. De Judice, Probationibus, & pœnis Usurariorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

lidum, sed tantum si ad pinguiorem fortunam pervenerint, quantum facere possunt, ita, ut non egeant, sed retinere possint alimenta necessaria, *L. Is, qui. ff. de cession. Bonor.*) detur tantum iis, qui casu fortuito redacti sunt ad inopiam; non autem iis, qui ex delicto; Usurarium eo beneficio non gaudere.

1075 Ad extremum not. non tantum ipsos usurarios obligari ad restituendas usuras, sive Clerici sint, sive Laici. c. 1. 2. & 7. h. t. quia hæc obligatio est juris Divini, & naturalis: sed etiam eorum hæredes, imò & legatarios deficiente hærede, & omnes eos, qui expressè mutuantis, vel usuras recipientis, sunt earum causa, quia sunt causa talis usurariæ receptionis p. c. *Tua nos. 9. h. t.* ubi Pontifex Episcopo Placentino rescribens, *respondemus, inquit, quod filii ad restituendas usuras ea sunt distractione cogendi, quæ parentes sui, si viverent, cogentur.* Et statim addit: *id ipsum etiam contra hæredes extraneos credimus exercendum;* postremum autem fundatur in jure naturali.

ARTICULUS VII.

De Judice, Probationibus, & pænis Usurariorum.

1076 **Q**uæstio 1. est, quis sit Judex competens in crimine usuræ, ante resolutionem notandum, esse aliquos, qui velint delictum usuræ esse *fori tantum Ecclesiastici*, sic Gloss. in c. 8. de foro comper. V. *malefactorum* & in c. 1. de offic. Ordin. Præsertim cum Laici usurarii dicantur puniendi à Judice *Ecclesiastico*, etiam per *excommunicationem*, ut habetur c. 1. 2. & 7. h. t. & usurarum causa videatur ad dictum Judicem pertinere juxta Clement. 2. de Judiciis: probabilis tamen est, illud esse *fori mixti*, consequenter spectare ad utrumque forum, & præventioni locum esse; sic Covarru. p. 3. *Variar. c. 3.* & communior 1. quia Laicus non prohibetur cognoscere de causa furti; sed crimen usurarum sapit furtum, & rapinam, per c. *si quis usuram* 14. q. 4. Deinde si quid foret, ob quod reduci deberet ad forum *duntaxat* Ecclesiasticum, esset, *quia prohiberetur ab Ecclesia*; at etiam prohibetur adulterium, & plura similia, de quibus tamen cognoscit Judex & laicus, & Ecclesiasticus. Quod desumitur ex Clementina 2. non probat esse *fori Ecclesiastici privativè*. Et quamvis usurarius statua-

tur *pœna canonica excommunicationis* &c. idem tamen fit etiam in aliis delictis, quæ tamen manent mixti fori. Nec etiam quidquam facit, quòd jure civili usura permittitur; quia tamen leges illæ foveant peccatum, nullæ sunt; & Judex laicus illis licitè uti non potest, sed tenetur sequi dispositionem Clementinæ 1. h. t. cæteroquin graves Ecclesiæ pœnas subiturus.

Quæstio est 2. qualiter hoc crimen probetur? 1. aliquem esse usurarium *manifestum*, probari evidentia facti, vel usuram frequenter exercitâ, ut notat Mascard. de probat. Volum. 3. conclus. 1415. n. 3. Deinde confessionem judicalem usurarii; imò (etsi aliàs non inducat notorium juris, per c. *fin. de cohabitator.*) per extrajudicalem coram sacerdote, qui est judex ejus in foro animæ; vel notorio, aut saltem publice coram testibus; sic Gloss. in c. 2. h. t. in 6. V. *Manifesti* 3. per duos vel tres testes idoneos: 4. per famam, & communem opinionem probatam per testes, concurrentibus simul aliis adminiculis. Sic Mascard. cit. conclus. 1417. Sed not. non sufficere famam cum opinione communi, & aliis utcumque adminiculis, ut dicatur quis usurarius *manifestus* (prout hic subjicitur pœnis c. *quia in omnibus.* 3. h. t. statutis) sed requiri talia argumenta, per quæ *constet* esse usurarios, ut decidit Innocentius III. in c. *Cum in Diocesi* 15. h. t. Et ideo etiam ex libris Rationum probari quis poterit usurarius *manifestus*, & compellique potest (non modò per censuras, sed etiam per vim, frangendo, vel etiam vi apertendo ejus cistas) ut, cum de usuris agitur, exhibere cogatur suarum rationum codices, & hoc ex eo, quòd contractus usurarii occultè, ac dolosè inchantur, ut dicitur in Clement. *Exivi* h. t. & Abbas ibidem n. 12. Et quamvis tales libri non probent *proscribente*: ut habetur L. *Instrumenta* 5. L. *Rationes*, 6. cum sequent. C. de probat. probant tamen *contra scribentem*; ita Zoësius h. t. in fin. Nec obstat, quòd aliàs *nemo teneatur* edere rationes privatas; & instrumenta, vel probationes contra se producere, ut dicitur L. 4. C. de edendo L. 7. C. de Testibus, junctâ gloss. in cit. §. *cæterum. R. Rationum*: in hoc tamen casu contrarium *spectaliter* constitutum est in *odium Usurariorum*. Usurario autem neganti, etiam cum juramento, se habere librum rationum, non creditur, nisi probet amissum casu

casu fortuito, incendio, ruinâ: secus est de hærede, aliâs fide digno, nec usurario, & cum juramento neganti se habere librum rationum; sic Gloss. in cit. §. *Cæterum V. compellendos.*

1078 Quæstio est 3. quæ poenæ statuta sint in usurarios manifestos? R. cum usura tam jure divino, & naturali, quàm canonico prohibita sint, propter injustitiam, quam in se continet usurarum receptio, non est dubium, omnes usurarios, tam reales, quàm mentales, etiam occultos, teneri ad earum restitutionem, etiam Judæos, c. *post mirabilem*, & c. *penult.* h. t. Non enim dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum. c. *cum tu.* 5. h. t. maximè cum usura proxima sit rapinæ, c. *si quis* 16. q. 4. Et hæc obligatio transit etiam ad hæredes Usurarii, saltem pro parte hæreditatis, c. *cum tu.* & c. *Tua nos*, h. t. nimirum si quid ad eos de usuris pervenit. Et quamvis aliâs de jure civili poenæ, *delinquentis personam non egrediatur*, ut dicitur L. *Sancimus* C. de poenis; nec hæredes ex delicto defuncti conveniantur, nisi quatenus, aut ex delicto ad eos pervenit, aut lite cum defuncto contestata, L. *unicâ* §. *non autem* C. ex delictis defunctorum: jure tamen Canonico dicendum videtur, etiam si nihil ad hæredem pervenerit, eum teneri ex hæreditate accepta satisfacere læsis ex delicto usurario defuncti, arg. c. *fin.* de sepulchro. & c. *in literis* de Raptoribus, quia hæc dispositio concernit favorem animæ, ut notat Valensis h. t. §. 4. n. 1. propterea volens, idem servandum esse in foro civili, arg. c. *fin.* de præscript.

1079 Præter hæc not. 1. primam usurarii manifesti poenam esse *infamiam ipso jure*. L. *Improbum*. 20. C. ex quibus causis irrogetur infam. & c. *Infames* §. *porro* 3. q. 7. ex hoc autem sequuntur & reliqua, quæ consequuntur infamiam, v. g. irregularitas. c. *inter dilectos*. 11. de excess. Prælat. Deinde Clericus, si sit Usurarius manifestus, & monitus non desistat, suspendendus est ab officio & beneficio. Si autem sit Laicus, excommunicandus, dum debite satisfaciatur, ut dicitur in c. *Præterea* 7. h. t. ibi: *Parochianis tuis usuras recipere interdicas; si parere contempserint, si Clerici sint, eos ab officio, & beneficio suspendas; si Laici, usque ad condignam satisfactionem*

ipso vinculo excommunicationis adstringas, junct. gloss. *fin.* etiam antequam perveniatur ad poenas textus in c. *quia in omnibus*. 3. h. t. quæ communiter infliguntur primo post mortem; tum quia, *uti plures poenæ statuta sunt, electio est penes Judicem* c. *fin.* §. *fin.* ut lite non contestata: tum quia excommunicatio magis timetur c. 1. de except. in 6. Sic Abbas in cit. c. *præterea*. n. 4. Cæterum hodie per c. 1. h. t. in 6. manifesti usurarii sunt ipso jure excommunicati.

Not. 2. Præter dictam poenam, usurarios manifestos privari 1. *communione altaris*, seu (ut aliqui volunt) sumptione sacrae Eucharistiæ. Deinde ne ipsorum *oblationes* recipiantur ab Ecclesia. 3. privantur *Christianâ sepulturâ*, si in tali delicto deceaserint; & scienter eos sepelientes ipso facto excommunicantur, non liberandi, nisi datâ satisfactione diocesano, per cit. c. 3. h. t. nisi saltem ante mortem caveant, ut usurae, illicitæ perceptæ, solvantur, & solutio, vel saltem sufficiens cautio præsteretur, ut habetur in c. *quanguam* 2. h. t. in 6.

Not. 3. Manifestos usurarios etiam 1081 in periculo mortis non esse absolvendos à peccatis, etiam reliquis, nisi parati sint usuras restituere, vel de hoc idoneam præstent cautionem, nec licere ulli, conficiendis eorum testamentis, interesse, cit. c. *quanguam*, & testamenta ipsorum aliter facta (nimirum sine restitutione usurarum, vel idoneâ cautione) irrita, & nulla esse, ipso jure, ut habetur in cit. c. *quanguam* §. *nullus*, & §. *fin.* & hoc procedit de qualibet ipsorum ultima voluntate; tum quia id insinuat initium c. *quanguam* ibi: *in ultima voluntate*, tum quia satis aperte id colligitur ex ipsâ intentione constitutionis.

Not. 4. Ecclesiasticos non posse usu- 1082 rariis manifestis, alienigenis, seu externis, elocare domos, vel concedere illis habitationem in terris suis, imò teneri eos expellere intra tres menses sub poenâ suspensionis ipso facto, si sint Episcopi; excommunicationis autem, si sint inferiores Episcopis: interdicti verò, si sit collegium, vel universitas c. *Usurar.* 1. h. t. in 6. V. etiam Clement. 1. eodem.

QUÆ.